

III, 50.

250.

III, 50.

PANEGYRICUS

FUNEBRIS,

IN

EXCESSUM

SERENISSIMÆ, NUNC BEATÆ, MEMORIÆ
PRINCIPIS AC DOMINÆ,

DNÆ SOPHIÆ
AUGUSTÆ,

DUCIS NATÆ SCLESVICENSIS, HOLSATIÆ,
STORMARIÆ, NEC NON DITMARSIE, PRINCIPIS
ANHALTINÆ COMITIS ASCANIÆ OLDENBURGI
AC DELMENHORST, DOMINÆ SERVESTÆ,
BERENBURGI, JEVERÆ & KNIPHUSII
ETC. ETC.

PRINCIPIS VIRTUOSISSIMÆ,
DICTUS PUBLICÆ,

WITTENBERGÆ SAXONUM, IN TEMPLO
ARCIS CATHEDRALI

IV. KAL. JUN.

A. S.

CIO IDC LXXXI.

^a
LUBINO EYLES,

JEV-FRIS.

SERVESTÆ,

TPIS JOACHIMI Palmeh/AULICI TTPOGRAPHI.

ANNO 1682.

SERENISSIMIS AC CELSISSIMIS
PRINCIPIBUS

AC
DOMINIS,

DNO. CAROLO VVILHELMO,

DNO. ANTHON = GUNTHERO,

DNO. JOHANNI ADOLPHO,

DNO. JOHANNI LUDOVICO,

PRINCIPIBUS ANHALTINIS,

COMITIBUS ASCANIÆ,

DOMINIS

SERVESTÆ,

BERNBURGI,

JEVERÆ, ET

KNIEPHUSII,

DOMINIS SUIS CLEMENTISSIMIS

EXIGUAS HASCE PAGELLAS,

UT SUI,

ERGA DOMUM ANHALTINAM

OBSTRACTISSIMI ANIMI

INDICES,

HUMILLIMA DEVOTIONE

OFFERT

SERENITATI EORUM ADDICTIS-

SIMUS SERVUS,

LUBINUS EYLES,

JEV-FRIS.

RECTOR
ACADEMIÆ VVITTENBERGENSIS,
JOHANNES ANDREAS QVENSTEDT,
QVEDLINBURGO-SAXO, S. S. THEOL. DOCTOR, EJUSDEMQUE
PROFES. PUBL. ELETORALIUM ALUMNORUM EPHORUS, & h. t.
DECANUS,
CIVIBUS ACADEMICIS S. P. D.

Interest posteritatis, ad exemplum, ut consummatissimas virtutes Serenissimæ ANHALTIÆ PRINCIPIS ac DOMINÆ, DN. SOPHIÆ AUGUSTÆ, Ducis natæ Slesvic, Holsat, Stormariæ ac Ditmarsia, Comitissæ Ascaniæ, Oldenburgi atq; Delmenhorsti, Dominae Servest. Berenburgi, Jeveræ nec non Kniphuisii &c. Viduæ, nunc divæ, nulla unquam ætas fileat, ignoretve. Quanquam enim ab elogiorum sesquipedalibus ampullis (ut Poëtæ Venulini vocibus utamur,) abhorruerit perpetuò, interq; Regum, Electorum pariter, & Holsatiæ Ducum, quibus proximâ necessitudine conjungebatur, eminentes educata titulos sit; humilitatis certè & religionis semper habuit majorem curam. Veræ Pietatis nihilominus & Justitiæ clementiæq; studium, cum Celsissimorum Principum Filiorum ageret Tutricis ac Rectricis partes maximè, vel solum meruit, ut ab oblivione vindicaretur. Jam quid de rarissima felicitate Thalami fœcundioris non maguificè deprædicamus? Quatuordecim (quis credat? nisi ipsamet Natura Conjugis tenerrimæ exemplum confirmaret,) Principum, Natorum X. quatuorque Filiarum Genitrix verè AUGUSTA fuit. Tiberius Augustus Imperator, postquam filii uxor Livia unò partu duos posterioris sexûs liberos eniteretur, tantò exultavit gaudiò, ut apud Senatam etiam jactaret, nulli antè Romanorum fastigii illius viro hanc fortunæ partem obtigisse geminâ simul augeri prole: quin id rarum quoque modicis Penatibus videri. Ad inusitatam nempe interpretabatur gloriam, divina pignora, præcipuè haud una tollere: Sed in suprema dignitate tantò magis istud exoptandum esse, quantò pluribus hæc munimentis, quibus innitatur, indiget. Ex æquo universis singulisque detestanda orbitas, miseriæ humanæ portio non minima censenda; quæ familias imminuit, memoriam extinguit, & Rempublicam tam arctè circumscribit. Itaque felicitatis maximum in eo situm monumentum est, suscipere amœnam prolem, majoris autem numerosiore. De quatuordecim & fastigio Principali quidem Liberis, ex unâ eademque Conjuge, Regalis sanguinis particeps sublatis, quid nunc, nisi rem incomparabilem, si viverent Romani veteres, jactarent? Maximus Valerius
pro

profectò nullum afferre aliud exemplum potuit memorabilius de
suis, quàm Metelli Qvinti; quem in terrarum Urbe principe for-
tuna nasci voluit; parentes dedit Nobilissimos; adjecit animi &
corporis rarissimas, ut ait, vires; Uxorem pudicitia conciliavit
& conspicuam fæcunditate; Fecit insuper, ut eodem tempore
tres filios Consulares, unum etiam Censorium videret atque
triumphalem, quartum denique Prætorem. Et hunc vitæ actum
consentaneus, testimonio, excepisse finis dicitur; dum leni mortis
genere inter oscula complexusque pignorum charissimorum, fi-
lii & generi sublatum humeris per Urbem denique imposuerunt
rogo mortuum. Serenissimos Parentes PRINCIPES, tempori-
bus diversis quidem, summis tamen & piissimis honoribus immò
& osculis exceptos antè, quàm Naturæ concessissent, comitati
Principes sunt V. Liberi ac Domini, **DN. CAROLUS**
VVILHELMUS, DN. ANTHONIUS GUN-
THERUS, DN. JOHANNES ADOLPHUS, DN.
JOHANNES LUDOVICUS, & DOMINA SOPHIA
AUGUSTA, nominibus virtutibusque Principalibus **AU-**
GUSTAM Matrem referens. Et hæc non inter singularia
commemoremus? Tandem, si ad alia digrederemur nunc mira-
cula verendum esset, ne abiret in volumen scriptio. Has etenim
in se suscepit partim partes Politissimus ingenioque præditus mo-
desto atque erudito Juvenis **LUBINUS EYLES**, Jeverâ Frisius;
qui, quantopere virtutes **PRINCIPIS** divinæ, post excessum
etiam, ad memotiam omnis ævi æstimandæ sint, inductus pietate
singulari & obsequio, erga Serenissimum in primis **PATR. PATR.**
ac Illustrissimam illius Domum universam, hodie finitis ritè sa-
cris pomeridianis, in Templo Cathedrali ad Arcem, id docebit,
præsentibus Excellentissimis Legatis, veniâ a Nobis impetratâ,
habiturus Orationem ac laudationem funebrem perelegantem.
Cui ut frequentes postea velit interesse actui solemnî, & bene-
volam dicturo audiendi copiam non invidere, **CIVES ACA-**
DEMICI, hortamur juxtâ vos, & exigunt non inter morturæ
laudes in cœlesti regno triumphantis **PRINCIPIS. P. P. Ipso**
S. S. TRINITATIS Festo, Anno salutis reparatæ CIO IOC
LXXXI,

In:

NE quis miretur, RECTOR MAGNIFICE, SERENISSIMORUM PRINCIPUM ANHALTINORUM LEGATI SPLENDIDISSIMI & EXCELLENTISSIMI, PERILLUSTRIS & GENEROSSISIME LIBER BARO, PATRES Academiae CONSCRIPTI, caeterique omnium ordinum ac Dignitatum AUDITORES Honoratissimi, tuque Nobilissima, Splendidissimaque Studioforum Corona; ne quis miretur, inquam, quod in concionem vestram luctuoso habitu atque moerore affectus nunc prodierim. Non enim jucunda, non laeta, non grata, sed animo convenientia fatoque respondentia, lugubria scilicet & feralia proferre, in animum induxi. Impellit ad hoc repentinus & magnopere lugendus obitus Serenissimae quondam Principis ac Dominae, Dominae **SOPHIAE AUGUSTAE**, Ducis natae Slesvicensis, Holsatiae, Stormar. nec non Ditmarsiae, PRINCIPIS ANHALTINAE, Comitis Ascaniae, Oldenburgi ac Delmenhorst, Dominae Servestae, Bernburgi, Jeverae & Kniphufii, Dominae quondam meae Clementissimae; quam nemo non, nisi cui virtutes ejus incomparabiles ignotae fuere penitus, acerbè deplorabit; adeoque nec meam, quam Solis hujus occasus luctuosissimus suppeditavit, lugendi plorandique justissimam improbabit causam. Ut enim Persae in castris super tabernaculum Regis Solis imaginem crystallo inelusam ponere assueti, obscuratâ, eâ aut minùs clarè saltem splendescente, obnubilati velut in tristitiam protinus conversi fuere; ita quoque ad unum omnes, qui solem hunc ac vitale jubar amiserunt gaudium à se remotum & abreptum haut inique conqueruntur. Amisere namque miseri subsidium, Justitiae amatores Cynosuram; depressi à fortuna praesentissimum asylum; & ad ultimum nullus subditorum est, qui se aliquâ voluptatis, auxilii atque solatii parte esse fraudatum non agnoscat. Nec dubium est, plures alios ex Germanicae & exterorum gentium Proceribus, quos vel nominis necessitudo traxit in communionem, rumore inexpectatae, mortis confusos redditos ac planè consternatos. In Alcibiade, Cliniae filio Atheniensi, Nepos asserit, Naturam, quid efficere posset, videri expertam. Quoties Serenissimae quondam, nunc Beatissimae Principis perfectissimas atque absolutissimas animi dotes mente volvo, toties illud Nepotis repetere me pietas jubet: Naturam, quid efficere non tantum, sed & consummare posset, in diva **SOPHIA AUGUSTA** voluisse experiri. Virtutibus ad summum claruit; Justitiam, validissimum Reipublicae munimentum, quasi
a
propri-

propriam habuit; pietatemque indivulso nexu sibi copulavit; humanitate & clementiâ neminem se passa est antecedere: ut etiam, si quis secum agitare, qualemnam oporteat esse Principem foeminam, cui nihil eorum desit, quæ tribuere favor Numinis aut maxima; aut summa conferre virtus queat; non aliam, temerè, credo, conciperet speciem, quàm hæcenus in NOSTRA cuncti, qui Eisdem subfuere, venerati sunt, nuncque lugent impense. Bona equidem tùm demum quæ fuerint, quando amisimus, sentimus; exclamasse quondam Romuli Nepotes Augusto, fato abrepto, testis est gravissimus Scriptorum Dion. Utinam non repetenda nobis vox esset lugubris tristi clamore planctuque permista: jam demum ubi mors atra, quæ & juxta publicum Poëtæ testimonium semper

Æquò pede pulsat pauperum tabernas,
Régumque turre.

Serenissimam memoriæ beatæ Principem eripuit, quamnam amiserint universi, sentient, eamque non æternam fuisse, dolentes justè deplorabunt. Lugebunt naturam ipsius solis instar beneficam; qui, ut non tantum radiis suis convexa collium atque juga montium collustrat, sed etiam valles ac obscura loca recreat; sic religiosissima Nostra non tantum in Magnates ac præclaro genere natos, sed etiam exiles gratiæ suæ derivavit radios. Ut adeò vix mihi imperare queam, quin illud Livii Drusi: ecquando civem mei similem Romana habebit Respublica? hinc ingemiscam, & quod in vivis assentatio prohibuit, post fata nunquam intermorituræ famæ consecraturus, exclamare nunquam erubescam: ecquando, Anhaltini, Principem huic similem habebitis? Tot tantisque virtutibus inclytam? insignem ad memoriam posteritatis? Quæ omnia dum paulo intentius mecum reputo, jam demum, quantum oneris in me susceperim, & quàm parum memor fuerim Horatiani illius præcepti, quo explorare jubemur humeros, quid valeant, quid ferre recusent. Dicere namque proposui de virtutibus Serenissimæ quondam SOPHIÆ AUGUSTÆ, beatissimæ memoriæ principis, incomparabilibus, quorum tot ac tanta se produnt argumenta, ut eas prædicare, aut deplorare, quantum satis sit, vel disertissimus quisque desperet. Prætereà dicendum in concione sapientum & celebrium Virorum; quod grave atque arduum esse, quotusquisque non lubens profitebitur? Mirum ergo non erit, si metus, trepidatio atque sollicitudo incessant animum, nondum satis gnarum, num pro viribus propositum exequi, an verò in iplo limine statim obmutescere cogatur? Illud quidem

dem obsequium imperat, quo Serenissimæ Domui Anhaltinæ me obstrictum obligatumque penitus, eâ, quâ par est, humillima animi subjectione profiteor? hoc verò mea in dicendo imperitia, ut qui parum admodum profecerim in iis artibus, quæ eloquentiæ Humine Rhetorumque floribus facem in animis doctissimorum Auditorum accendere possunt, svadet. Quicquid tamen subiciat pavor, id pietas in Principem, & fiducia ingens, quæ vestrâ, AUDITORES Venerandi, benevolentia nititur, planè removet, & fluctuantem animum erigit, ut lætus, securus, omnisque spei plenus nuncupata verborum vota solvere & Serenissimæ Ducis, quantum mea in dicendo balbuties permittit, virtutes exequi amplius non dubitem. Propterea Vos, RECTOR MAGNIFICE, SERENISSIMORUM PRINCIPUM ANHALTINORUM LEGATI SPENDIDISSIMI & EXELLENTISSIMI, PERILLUSTRIS & GENEROSISSIME LIBER BARO, PATRES Academiae CONSCRIPTI, Auditoresque omnium ordinum honoratissimi, rogo quæsoque, ut si mortuam lugendam, ereptam desiderandam, sepultæ memoriam conservandam statuatis, me, dum hoc pietatis fungor officio, monumentumque hoc literarium pono, benevolentiam vestrâ sublevetis, attentione roboretis, æquitate firmetis, ne sub hoc onere deficiam, sed ut mea, quam cœpi oratio favore vestro haud vulgari sublevata, felicem portum consequatur.

Quemadmodum longo usu excellentes atque artis peritissimi pictores, quando in angusta quadam tabella hominem representare debent, non totius humani corporis, sed præstantissimarum tantummodò partium figuram oculis subicere solent, quod reliquas tantillum non capiat spatium; sic ego quoque, dum narrandarum virtutum, quibus ne quidem totus sufficeret dies, tempore excludor, Nostræ non singulas, sed potiores solummodò laudabo. Hic verò idem mihi evenire animadverto, quod viatoribus, qui, cum in ejusmodi incidunt locum, ubi plures viæ coeunt in unam, animo hærent, quamnam præ reliquis sibi ingrediendam eligant? Sic & ego, dum virtutes Nostræ mentis oculis contemplor, in bivio quasi constitutus atque propemodum ignarus sum, quam primo, quamve ultimo loco commemorare præstet? Cùm autem Pietas sit inter virtutes reliquas, quod Hesperus inter stellas, & nihil in humanis rebus illustrius & commendabilius; nihil præstantius pietatis ac probitatis laude, nemo mihi vitio vertet, si de hac omnium primò dicere aggrediar: quippe
quam

tus extirparentur, non ipsa solùm pietatem exferebat totò animò;
altissimè infixam, sed ut alii quoque castè venerarentur sacra,
perpes illi in secreto cura fuit. Non hæc, Auditores, metus, non
assentatio; sed virtutis amor; sed veritas, ut dicam, expresfit.
Testes horum omnium appello Vos, SERENISSIMI PRIN-
CIPES ANHALTINI, qui abundantissimè gratulati de Matre
hac SOPHIA AUGUSTA, hac Eusebiâ, estis olim. Testes vo-
co Illustrissimæ Aulæ Servestæ Proceres; testes omnes admini-
stros: Qui ultrò mihi plenò ore adstipulantur, admirati ma-
ximopere, quam curam, quod studium attulerit ad auscultandos
sermones, qui habebantur de suggestu sacro; quò amore; quò
zelò reverè factis exprimere studuerit præcepta saluberrima,
quæ percepisset. Nullum tempus, nulla hora, concio nulla im-
pendi sacris poterat, cui non interesset Diva. Neque ullum inter
graviora quæque negotium Sanctissimam a sacris arcebat.
Quod si nonnunquam, ut homines sumus obròxii inbecillitati,
morbò impedita, lecto affigeretur, animò tamen intererat sa-
cris, quibus corpore interesse valetudo prohibebat; & nisi sin-
gulis diebus, seriò DEO consecraret animum totoque pectore
sacris se devoveret nihil egisse arbitrabatur. Facturus operæ pre-
tium videbor, si quæ neque unius horulæ angustiis includi, neque
balbutienti sermone expediri possunt, simplici orationis stylo
persequar. Videbat diverticula ac flexus aliorum; hinc, ne a-
liò se trahi paterentur, sacros singulis libros in æde sacra definivit,
probè gnara, vinci his artibus ac expugnari cœleste Numen, eo-
que faciliùs, quò ardentius piorum desiderium unanimi quasi
concentu vocem attollit. Et dubitabimus, suppliciiis istis ac pre-
cibus, pietate tantâ ac constantiâ multum averruncatum malo-
rum a nostris cervicibus, & plurimum contrâ bonorum, quibus
fruimur, procuratum? Gaudet, gaudet sanè his artibus expu-
gnari cœleste Numen, eoque redigi, ut clementer tandem an-
nuat piis consiliis, caveatque, ne temere procedant; sed bene
cœpta eventus melior consequatur. Si Plato tùm denique fo-
re beatas respublicas dixit, si aut docti & sapientes homines eas
regere cœpissent, aut qui regerent, suum studium in doctrinam
aut sapientiam collocassent: quantò magis nos, qui Christo no-
men dedimus, stabilimentum quarumcunque virtutum pieta-
tem rempublicam demum reddere felicem asseremus? Felici
quondam exemplò experta illud est Judæa in Davide, Græcia
in Constantino, Latium in Theodosio, in Honorio Roma, & in
Otto-

Ottonibus Germania. Sed jam retro legendum iter, & rever-
tendum ad Divam Nostram SOPHIAM AUGUSTAM. No-
verat Princeps beatissima, absente pietate aut nullas omnino
virtutes adesse, aut simulacra quaedam atque imagines in somnio-
rum more inani specie illudere. Noverat insignes illos pietatis
veræ fructus. Hinc symboli locò frequenter usa est his verbis:
Omnia cum DEO! o divinam felicissimamque tesseram; quæ
Autorem adiutoremque ubilibet DEUM immortalem requi-
rit! Non enim nisi DEO quidem accuratè æstimanda pietas, quæ
nec precum formularumque ambitu absolvitur, nec ceremoniis
anxiis; sed sanctâ colitur simplicitate. Simul stellarum ingens
incedit unâ numerus; nunquam Jupiter apparet, nisi satelliti-
bus stipatus: Similiter pietatem comitatu splendor reliquæ vir-
tutes sequuntur, eique tantum Dominæ suæ indivulso nexu adhæ-
rent pedissequæ. Quare, quò major in Gloriosa nostra, copio-
siorque pietas fuit, eò frequentior quoque reliquarum erat vir-
tutum comitatus. Validissimum reipublicæ munimentum Ju-
stitia est, quæ, si sedulò attendatur, ad gubernacula reipublicæ se-
denti auctoritatem conciliat, subditos felici rerum facie beat, au-
gustissimamque apud cæteros famam procurat, cujus quoque
in Nostra beatissima exultricem amissimus summam & propu-
gnatricem acerrimam. Cum enim Serenissimus Princeps JO-
HANNES sanctissimæ memoriæ, Anno 1667. die 4. Julii, natu-
ræ concessisset, atque Diva nostra jus ac potestatem tuendi
Principes juventutis, qui per ætatem se defendere nequibant,
unâ cum Tutoribus Illustrissimis suscepisset, quàm constans fuit,
quàm neque affectuum perturbatione abrepta inflecti se, aut
trahi in partes passa est? Cum causas tutelares aliasque audi-
ret, obnuptâ velut facie nullius personam respiciens, pronuncia-
bat, omni que animi alacritate sedulò attendebat, ut suum cui-
bet tribueretur. Quæ verò & talia non eò interpretanda esse ar-
bitror, ut existimemus, Gloriosam nostram iis accensendam esse
foeminis, quæ fastigii sui conscientiam, & recordatione nimiam
fortunæ regiminis fasces affectârunt, injuriam interpretantes, si
non & ipsæ regnarent, corruptumque semel ambitione animum
regnandi libidine explerent. Aliam sectam ac rationem illa
animi compositissimi moderatio injunxit Nostræ: Quæ se Prin-
cipem esse natam, Anhaltinorumque Dominam jure constitu-
tam, neququam ignoret, foeminam tamen, adeò usque obli-
visci non potuit, ut in summo fastigio collocata privata similia
videre

videretur. Nunquam, nisi isthoc jubente rerum statu, deciden-
di potestatem exercere, quam intra gynæcei sui penetralia sese
continere maluit. Qui nimio luminis radiò obumbratur, cœ-
cutienti, quam clarè videnti redditur similior. Dum ego ful-
gentissimarum Nostræ virtutum, luminibus circumfusus, ve-
here easdem laude satago, tantò lumine obstupefactus hæreo;
nec, ut par est, summarum virtutum encomium; acumine styli
exæquare valeo. Nihil adhuc de clementia beatissimæ, nihil
de modestiâ, & frugalitate ejus dixi. Pauperes & fortunis evo-
lutos adeò clementer fovit, ut magnâ æternaque laude dignâ
commiseratione, miseriam eorundem succurreret. Blandimentis
supplicantium spes non delumbabat, nec per moram frustraba-
tur. Ministrorum culpis tantâ clementiâ ignovit, ut medio-
eritatis leges migrasse videretur; nisi & laudabilis esset benigni-
tatis accusatio. Laudatissimi arbitrabatur moris aliorum de-
licta eò ferre animò, quasi ipsa omnium delinqueret frequen-
tissimè, & ita tamen delictis abstinere; tanquam ignosceret ne-
mini. Quapropter potestatem Principis eò miscuit modestiæ
temperamentò, ut intra palatii ministeria, non Liviæ; Sed Tra-
jani laudatissimi Principis morem sequi; talemque se probare
Principem privatis, qualem optaret ipsa privata, in votis habue-
rit; neque Majestatem esse, timeri nimis, rata est, sed tyranni-
dem rectè atque laudabiliter interpretabatur. Blandum luxu-
riæ malum summò semper persequeretur odiò. Nunquam
dapes procil consitæ, ungentorumque fragrantia ad somnum,
& delicias Nostram avocârunt. Sed victu parabili faciliores
mensæ exquisitissimum ei decus videbantur. Quid enim istis
vitiis foediùs? Quid etiam damnosius? Quibus virtus atteritur,
sufficientia animi languet, sopita gloria in infamiam convertitur;
animi & corporis vires expugnantur; adeò, ut nescias, an ab
hostibus, an ab illis capi perniciosius habendum sit; Animad-
vertens ita facile; credo, Auditores, quam inusitatae laudis glo-
riam meruerit divina Princeps. Propria hominis virtus hu-
manitas est: Quam qui in hac mortali vita ritè excolunt; im-
mortali Numini similimi redduntur. Nam, si humanitas ni-
hil aliud est, quam benignus benivolusque in omnes affectus;
Quid in cœlesti illo ac summo Numine magis exuberat? Quod
nullum aditu privat: nullius preces spernit; nulli non opem
atque auxilium præstat, quod omnibus æquè prospicit; ex æ-
quo omnes cœlesti atque paternò amore prosequitur. Quare

quò majori humanitate sunt præditi Principes, eò feliciori quoque gaudent propinquitate affinitateq; Numinis, & abundantius similitudinem ejus exprimunt, cujus in terris vicem sustinent. Præcipuâ hâc laude quoque floruit Diva nostra, quæ in humanitate vix secundam, non in comitate habuit priorem, quæ divinam hujus virtutis laudem ei faceret dubiam.

Quàm benignè aditum præbuit efflagitantibus? quàm comiter invitavit ad colloquiorum commercium indigos auxilii? quàm jucundâ oratione detinebat? Ac inter hæc omnia, quàm placidò vultu affari, quàm serenâ fronte oculisque nullam arrogantiam, nullamque severitatem præ se ferentibus intueri præsentibus noverat? Despicere aut fastidire impares, non Majestatis, non Principis gloriæ; sed incultri arrogantisque ingenio convenire prudenter judicavit. Hinc adeò factum est, ut in Principum exterorum aulis tanquam absolutissimum laudatissimumq; virtutum exemplar repræsentaretur. Plotina Trajani Imperatoris uxor, cùm post Trajani electionem primùm in Capitolium iret, multique essent; qui imperii felicitatem modis omnibus precarentur; adhuc in gradibus conversa a multitudinem: Talis, inquit, huc ingredior, qualem me ire cupio. Quò dictò innuere voluit; se non minùs in imperio, quàm cùm extra imperium esset, omnibus bene velle. Unde sic se in Principatu gessit, ut omnino justâ reprehensione caruerit. Minorem hâc Plotinâ laudatissimâ Divam nostram atque gloriosissimam Principem fuisse, arbitramini Auditores? Majorem sanè atque multò celebriorem fuisse, abjectò omni adulandi animò, liberaliter profiteor. Cùm enim ex Holsatia Servestam olim esset ingressa, non voce, non jactabundis verborum promissis; sed re ipsa in Principatu ita se gessisse beatissimam Principem, ut omni omnino reprehensione caruerit, abundè subditorum lacrymæ, atque ministrorum omnium testantur singultus. Et sanè ille mihi animus semper fuit, nullum gravius de probitate virtutumque gloria hominis afferri posse testimonium, quàm quod post beati mortem in terris reviviscit. Ita namque sumus naturâ comparati mortales, ut, ubi spem, aut præmium, aut beneficium, aut quiddam simile nobis promittimus, in laude sumus perquàm faciles: Et sæpiùs etiam isthïc gloriemur, ubi gloriari nefas duxissent prudentes. Ast enim verò, ubi jam spes omnis decollavit;

vit, ubi præmium atra jam extinxit mors, atque cineres extulere beneficium, & tùm nihilominus laus efflorescit, hïc credas abesse adulandi mores, nihilque fovere virtutum encomium, nisi rei veritatem. Ante obitum neminem esse beatum, trita quondam Solonis vox erat, quam Græcorum subtilissimus Stagirites, in illustri ad Nicomachum doctrina morum, elegantissimò commentariò illustravit; inter alia demonstrant, eam demum laudem vitæ consequi beatitudinem, quæ post mortem canitur. Atque ita ter quaterque beatam divam Nostram deprædicabimus, quam inter alias virtutum asseclas etiam humanitatis laus post cineres in terris superstes manet. Equidem non infimi sublellii Auctores in opinione non adeò spernenda hærent, dedecori potius, quàm gloriæ Principum accensendam esse nimiam humanitatem, nilque derogare plus Majestati, quàm nimiam familiaritatem. Hinc Agelistrata, quùm filium Agidem exanimem jacentem videret, exosculata faciem, dixit: Nimia tua, o fili, bonitas, nimia mansuetudo & humanitas te simul & nos perdidit. Moliebatur enim Agis facinus sanè præclarum, sed indiviosum: nimirum, ut degenerantes Lacedæmoniorum mores ad priscam illam severitatem revocaret. Interim dum studebat offendere neminem & gratificari omnibus, se ipsum in exilium eiecit. Omnes ferè Atheniensium Imperatores tantò magis stabilivisse auctoritatem arbitrabantur, quantò remotiùs a conspectu suorum recessissent. Itaque Conon plurimum Cypri vixit, Iphicrates in Thracia, Timotheus Lesbi, Chares in Sigæo. Quod suò quondam calculò comprobavit Lacides, arcessitus ab Attalo Rege, respondit: Imagines Principum eminus esse spectandas. Innuens, arctam assiduamque familiaritatem sæpè minuere virtutis admirationem. Quæ quidem lubentiùs suo locò reposita relinquam, quò certior sum, hæc & talia de humanitatis excessu nimio dicta, beatissimæ Nostræ nequaquam convenire. Hæc enim quàm se amabilem his moribus, tam venerabilem præstabat iisdem. Quantum enim facilitatis inerat, tantundem & inerat gravitatis, quæ reverentiam parit; nam, illa amorem conciliat. O temperamentum pulcherrimum ad unum omnium efficacissimum ad auctoritatem comparandam pariter & conservandam! Nam, quod facilitas præstruit, illud solidat atque emunit, ne diffuat, gravitas: Et ita fit, ut amplum illud atque augustum opinionis in mentibus hominum exurgat tandem ac efflorescat. Tradunt ex schola Aristotelis Philosophi, qui in una virtute supremum attigerit culmen, reliquas etiam

ei ita inherere, ut ad minimum in opposita ipsis vitia non dilabatur. Apprimè hoc de beatissima affirmare possum, quæ, cum in humanitatis fastigio nihil fecerit reliquum, & summum adeò bonum, quod vocant, fuerit consecuta, virtutibus reliquis omnibus obtemperavit, & ut veriùs dicam, excelluit, ut in omnibus supremum apicem contigisse haud frustra censeretur. Veniam merebor spero, si Poetarum morem hîc imitari non reverear, qui in grandia delati centum sibi ora & voces totidem consveverunt optare. In vanum quidem, cæterùm, ut gravitatem oneris, quod subierunt, & impar amplitudini rerum virium robur profiterentur. Ita pariter ego in presentiarum operi suscepto impar, centum mihi linguas oraquæ centum expeto, quibus pari dignitatem rei exprimere oratione valerem. Quamvis enim non pauca dixerim hæctenus, plurima tamen sum prætergressus. Et quis sufficeret omnibus, quæ poterant dici? Cum colligo interim atque consummo memorata, mecumque admiror, reputans, non possum non profiteri, Principe nostrâ, æternis dignâ laudibus, absolutissimisque, conspicuâ virtutibus, nihil illustrius, nilque absolutius extitisse: & ita quidem dignam, quæ neque mortalitatem expleat, sed magni instar exempli in his terris extaret, ad cuius normam formare se atque exigere vitam suam possent Principes fœminæ, si vivere velint cum laude, & cum gloria defendere majestatis fastigium, in quo fortuna ipsos collocavit. Sed o conditionem rerum fluxam atque instabilem! o breves & mutabiles mortalitatis vices! o fortunam nunquam simpliciter indulgentem! Ita scilicet jactamur invicem varietate fortunæ! o fallacem hominum spem & inanes nostras contentiones, quæ in medio spatio sæpe franguntur & corruunt: & antè in ipso cursu obruuntur, quam portum conspicerent potuerint. Cræsus consultus a Cyro de bello suscipiendo contra Tomyrim, Reginam, a qua tandem occisus est: Si tibi, ait, esse videris immortalis, nihil est opus, ut meam sententiam tibi dicam; si verò te quoque agnoscis hominem, illud in primis discito, talem humanarum rerum circulum esse, qui rotatus eosdem semper fortunatos esse non sinat. Quicquid infra supraque aspiciamus, hanc legem patitur, nihil exceptum exemptumque est. Omnibus una incumbit necessitas, quæ omnia rapit. Ut in rerum natura, quæ spectatissimè florent, celerrimè marcescunt, veluti rosæ, lilia, violæ, cum alia perdurent: Ita in hominum

hominum vita, quæ florentissima sunt, citissimè vertuntur in di-
versum. Ut steterit diu aliquis, decidit tamen, & solvitur tan-
dem & redit in terram, unde coaluit.

Ortum quicquid habet, finem timet; ibimus omnes,
Ibimus immensis urnam quatit Acacus umbris,

Neque ætas ulla declinare mortem potest. Cùm nascimur, sub-
jicimur tributo huic, & mortis evadimus stipendiarii. Imò,

-- -- -- cùm tremuli sese oculi exerunt,
Primævumque avidi percipiunt diem;

tunc sanè incipimus mori. Eadem mors imminet Principi,
quæ mendico. In hoc momentum mortis redimus, quæ pares
facit singulos, utut hos antè fortuna virtusve distinxerit. Ni-
hil tunc in terris manet superstes; nisi quod aliorum actiones vi-
tamque præclaram fama post mortem perennis: aliorum autem
vitia atque turpitudines vel eadem condit obscuritas, vel idem
dedecus, quò vitam conspurcârunt antè, manet. Recordata
Diva nostra est: Hinc non genio, non corpori, non voluptati,
sed virtuti; sed cœlo, sed DEO vixit, quamdiu vixit, probè se-
cum reputans, nequaquam totum redigi in nihilum a morte ho-
minem; sed viliores saltim ex terra conflatas partes exani-
matam reddi pristino terræ domicilio, revicturam olim, cum
DEO immortalis sic jubente, diviniior expers funeris pars, decreto-
riò illò die, indissolubili vinculo reddetur corpori, in nunquam
finienda gaudia perpetuò duraturo. Hæc piâ mentis agitatione
secum agitans beatissima Princeps, nunquam atram mortis ho-
ram timuit. Et quid' expavelceret, cùm non interitum; sed
somnum duntaxat atque transitum ad vitam esse mortem, at-
que immortalitatis felicitatisque perpetuæ januam, planè esset
persvasa. Quare aggravantes corporis imbecillitates promptè
constanterque excepit, atque adventantem vitæ terminum ulti-
mum lætabunda expectavit; præludens quodammodò, quòd
operatura in omne ævum esset, si locus ullus ævo suo, ubi est
æternitas. Atque ita inter amplexus atque suspiria, Serenissimis
pignoribus, quæ irretortis, blandisque oculis respexerat, cæte-
risque ordine Illustrissimis ac nobilissimis Amicis, qui tum ade-
rant complorabantque, valedixit, atque in Servatore optimo
vitæ fideique acta feliciter ac beatissimè obsignavit. Quid nos?

Quid? an conclamabimus? aut voces irritas mittemus, aut
 fatigabimus singultibus præcordia? at exiit terrestre nomen sal-
 tem SOPHIA AUGUSTA. Fruitur nunc Diva, fruitur æter-
 nâ felicitate, deducta a Redemptore suo, cui unice se dedit
 semper, in paternas sedes, in regiones cœlestes, ubi amœna at-
 que securissima mansio, ubi tranquilla circa omnia lætaque sunt,
 ubi beatè vivit; nec mala patitur, nec pati poterit, quia illic
 nulla sunt. Ubi, quod optabit, possidebit & possidere deside-
 rabit; pelli possessione non poterit, quia, quod hodie est, æter-
 num erit. Salve igitur SOPHIA AUGUSTA, inter bea-
 tissimos Angelorum ordines æternùm triumphans! Salve desi-
 derio potita, quò, dum in terris eras, flagrasti anxie! Salve
 Gloriosa Princeps, & æternùm vale! Tibi quidem benè æter-
 num est, beatissima Princeps, te nulla amplius affligit calami-
 tas nulla tristitia mordet: Ast miseros nos & ope tuâ destitutos
 reliquisti. Eheu! deploramus in te summam pietatis excul-
 tricem, maximum justitiæ decus, & incomparabile humani-
 tatis exemplar. Anne tecum, Gloriosa nostra, omnis pietas se-
 pulta jacet? Anne omnis tecum justitia perit? Anne omnis hu-
 manitas, comitas, liberalitas? Anne omnis virtus? Sed re-
 primam hos questus. DEUM potius immortalem seriò pre-
 camur supplices ac veneramur, ut Serenissimos Principes An-
 haltinos Dominos Nostros Clementissimos, hâc tantâ clade
 afflictissimos, solatiò omnipotenti erigat, in seram etiam po-
 steritatem salvos, incolumes, felices diutissimè conserveat! Flo-
 reat auctibus lætissimis, & revirescat semper Domus Anhaltina!
 Splendeat ac rejuvenescat robur avitum! Nunquam Serenis-
 simæ Anhaltinorum Domui Heroës desint, qui veram
 DEI gloriam, Imperii securitatem, patriæ incremen-
 tum, salutem singulorum tueantur!

D I X I.

XG 453

40

ULB Halle 3
003 905 993

SA

VD 17

Me. C.

PANEGYRICUS
FUNEBRIS,
IN
EXCESSUM

SERENISSI
PI
DNA
A
DUCIS NA
STORMARIA
ANHALTI
AC DEI
BER

PRINC

VVIT

Æ, MEMORIE
MINÆ,
HI Æ
Æ,
IS, HOLSATIE,
RSIE, PRINCIPIS
OLDENBURGI
E SERVESTÆ,
NIPHUSII

SSISSIMÆ,

IN TEMPLO

ES;

ΤΤΡΟΓΡΑΦΗ.

ANNO 1682.

